

dette skeer, saa ville de Hovetpligtige ikke kunne komme til at betale Andet end hvad de efter Ret og Billighed bør betale.

Ryholm: Jeg skal ikke indlade mig i en Ordstrid med den ærede Ordfører, naar han har sagt, at mine Bemærkninger vare overdrevne; thi, da han selv har indrømmet, at der er enkelte Hovetforeninger, hvori enkelte saadanne overdrevne Bestemmelser findes, bliver det en Skjønssag, hvad der bliver en Masse eller ikke en Masse. Naar den ærede Ordfører endvidere har sagt, at det er undgaaet min Opmærksomhed, nemlig Fortsættelsen af Ordene i § 4, hvor der ikke alene tales om Nytten af det ham tilkommende Arbejde, men ogsaa om et saadant aarligt Beløb; som Udforelsen paa anden Maade af ligesaagodt Arbejde vil koste ham, da forekommer det mig rigtignok, at det aldeles ikke kan relevare Noget med Hensyn til det Endringsforslag; jeg har stillet; thi visse sidste Ord udtrykke jo kun, at det Arbejde, som Godseieren skal have erstattet, skal han kun have med et saadant Beløb; men de tage ikke Hensyn til det Arbejde, som Godseieren i Virkeligheden aldrig har faaet og som han rimeligvis ikke har kunnet faae, fordi det har været ligesom umuligt for vedkommende Hovetgæbende at præstere det. Naar det endvidere er bemærket, at man derved let kunde komme til den Uretfærdighed, at netop de staaansomme Godseiere bleve straffede, da indrømmer jeg villigt dette. Det er det svageste Punkt i mit Endringsforslag, men jeg troer ogsaa det vil vise sig her som ved mange andre Leiligheder, at det kommer til at gaae ud over dem, som have været de allermildeste og de allerlempeligste, og jeg indrømmer, at det har noget Uretfærdigt ved sig. Men, fordi det er saa, skal man dog ikke deri hænge sig, nu da vi gaae over til at sige, at for Fremtiden skal enhver Godseier kunne forlange alt Hovet afsløst. Naar vi sige, at der er meget Hovet, hvad ogsaa idag er indrømmet af den ærede Ordfører, som ingenlunde har nogensinde været præsteret, da maae vi vel vogte os for, at det ikke kommer dertil, at man lægger en saadan Pengebyrde paa de Hovetgæbende, at den Lov, som skulde gaae ud paa at skaffe de Hovetgæbende Bønder en bedre Tilstand, skulde blive til en Ulykke

for dem, og det troer jeg, den gjør, naar man holder fast ved § 4 bogstaveligt. Derfor har jeg stillet dette Forslag, og derfor skal jeg vedblive at holde fast ved det og at anbefale det.

Ordføreren: Jeg skal blot tillade mig at bemærke i Anledning af, hvad den ærede Taler, der nys satte sig, har yttret, at jeg ikke har indrømmet, at der gives særdeles meget saadant Hovet, som er betinget, uden at være benyttet. Dette har jeg ingenlunde indrømmet. Jeg har blot indrømmet, at der gives visse Hovetforeninger, men jeg har ikke sagt, at der var en Masse Hovetforeninger, der indeholdt endeel Arbejde, som ikke var benyttet, men jeg har heller ikke sagt, at det var en Mængde Arbejde, som saaledes var betinget.

Orsted: Jeg skal blot gjøre en historisk Bemærkning. Det er mig bekendt, at Landbocommisjonen, den Landbocommisjonen, som blev nedsat i 1786, efterat have modtaget Meddelelse om de indgaaede Hovetforeninger just gjorde den Bemærkning, at der paa adskillige Steder, navnlig i det nordlige Jylland, var betinget en Mængde Hovetarbejde, som oversteg de Hovetgæbendes Kræfter, og at det netop gav Anledning til, at man ikke, som oprindeligt var paatænkt, indrømmede, at nye Fæstere kunde vilkaarligt forene sig om nyt Hovet; men at i Forordningen af 6te December 1799 § 7 blev fastsat, at saadanne Foreninger ei gyldig kunde indgaaes uden Rentekammerets Samtykke, som maatte undersøge, hvorvidt det efter Forholdenes Bestaaenhed blev et overkommeligt Hovet. Det var navnlig Virkningen af den afdøde Grey Reventlows store Omhu for Bønderstandens Læve.

Thalbitzer: Det er med Hensyn til det Forslag, som er stillet under Nr. 3 til § 2, at jeg maa være fuldkommen enig med den ærede 4de Landstingsmand for 1ste Valgkreds (Blechingsberg) og den ærede Ordfører, naar de have udtalt, at det vilde stride imod Principet i hele Loven, hvis det blev vedtaget, og jeg kan ikke være enig med den ærede 6te Landstingsmand for 6te Valgkreds (Holberg), naar han har anført herimod, at vi jo have antaget et andet Forslag, som Udvalget optog og understøttede, nemlig, at Valgretten skulde